

Skrátené atestácie	2
Televízia, Televízne noviny, 26. 8. 2024, 19:05	
Absolventi medicíny budú mať jednoduchšiu cestu za povolaním. Ministerstvo skracuje dĺžku atestácií	4
Online, tvnoviny.sk, 26. 8. 2024, 18:38	
Skrátené atestácie	5
Televízia, Prvé televízne noviny, 26. 8. 2024, 17:05	
Podľa historika pretrváva vnímanie SNP prizmou marxistickej historiografie	6
Online, info.sk, 26. 8. 2024, 11:43	
Historik: Pretrváva vnímanie SNP prizmou marxistickej historiografie	7
Online, teraz.sk, 26. 8. 2024, 11:36	
SNP80:Podľa historika pretrváva vnímanie SNP prizmou marxistickej historiografie	8
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 26. 8. 2024, 11:26	
Najnovšie správy a aktuálne udalosti zo Slovenska a zahraničia	9
Online, bleskovky.zoznam.sk, 26. 8. 2024, 11:26	
Ako si z dovolenky alebo z prírody nepriniesť parazity	10
Online, mediweb.hnonline.sk, 26. 8. 2024, 0:00	

Skrátené atestácie [🔗](#)

📅 26. 8. 2024, 19:05, Relácia: **Televízne noviny**, Stanica: **Markíza**, Vydavateľ: **MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r.o.**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Fakulty a ústavy UPJŠ**, Kľúčové slová: **LF UPJŠ**

Dominik Matulaj, moderátor:

Absolventi medicíny budú mať jednoduchšiu cestu za svojim povoláním. Ministerstvo zdravotníctva totiž skracuje dĺžku atestácií.

Ivana Zuzelková, moderátorka:

Malo by to zabrzdiť odchod mladých lekárov do zahraničia.

Chantal Staruchová, redaktorka:

November 2022: Lekárske odborové združenie a vláda podpisujú memorandum. Kabinet sa okrem iného zaväzuje aj k tomu, že prehodnotí a skráti dĺžku špecializačného štúdia pre lekárov.

Peter Visolajský, šéf Lekárskeho odborového združenia:

Trvalo to ďalšie dva roky, kým na tom ministerstvo pracovalo a dostávame sa tým v tom atestačnom vzdelávaní lekárov na úroveň Európskej únie vo väčšine tých špecializačných odborov.

Chantal Staruchová, redaktorka:

Kým v Českej republike napríklad stačí mať prax na lôžkovom oddelení otorinolaryngológie 6 mesiacov, u nás to doteraz boli 2 roky.

Peter Visolajský, šéf Lekárskeho odborového združenia:

Veľa mladých lekárov po vysokej škole sa z tohto dôvodu rozhodne študovať ďalej na lekársku prax radšej v Českej republike, kde je to v podstate jednoduchšie a toto je naozaj hlavný dôvod odchodu mladých lekárov zo Slovenska.

Chantal Staruchová, redaktorka:

Po novom bude budúcim krčiarom stačiť 1 rok takejto praxe.

Andrej Wallner, hovorca MZ SR:

Cieľom týchto zmien je zjednodušiť vzdelávací proces a zníženie byrokracie.

Chantal Staruchová, redaktorka:

Zmeny sa dotknú aj budúcich gynekológov.

Peter Udržík, profesor v odbore Gynekológia a pôrodníctvo, **LF UPJŠ** a UNLP v Košiciach:

To štúdium nebude trvať 5 rokov, ale 4,5 roka. Nie je to určite na úkor odbornosti toho daného lekára.

Chantal Staruchová, redaktorka:

Atestáciu v odbore gynekológia a pôrodníctvo si robí už rok aj Viktória.

Viktória Mikulová, absolventka **LF UPJŠ**:

Ten časový faktor podľa mňa nie je až tak dôležitý. Ide skôr o to, ako ten doktor v špecializačnom štúdiu dokáže za ten časový priestor vykonávať svoju prácu, ako je vedený jednak svojim školiteľom. Aj keď by vlastne nebol ešte pripravený, alebo by sa na to necítil po tých 4,5 rokoch, vždy sa môže táto doba vlastne predĺžiť.

Chantal Staruchová, redaktorka:

V niektorých špecializáciách sa dokonca rušia záverečné písomné práce, ktoré nie sú povinné ani v Európskej únii. Týka sa to budúcich neonatológov, rádiológov a všeobecných lekárov.

Peter Visolajský, šéf Lekárskeho odborového združenia:

Napríklad sa skrátila kardiológia, uľahčilo sa interné a ďalšie špecializácie, takže títo špecialisti skôr pribudnú do regiónov. Aj keď to nebude zo dňa na deň, ale dáva nám to nádej.

Chantal Staruchová, redaktorka:

Či sa skrátenie atestácii bude týkať aj lekárov, ktorí si už atestáciu robia, alebo až tých, ktorí do systému nastúpia v najbližších mesiacoch, zatiaľ známe nie je. Ministerstvo zdravotníctva ale informovalo, že pracuje aj na ďalších požiadavkách z memoranda. Jozef Demeter a Chantal Staruchová, Televízia Markíza.

Absolventi medicíny budú mať jednoduchšiu cestu za povolaním. Ministerstvo skracuje dĺžku atestácií [📄](#)

📅 26. 8. 2024, 18:38, Zdroj: [tvnoviny.sk](#) 📄, Vydavateľ: MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r.o., Autor: Chantal R. Staruch, Ľubomíra Ivanková, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: Lekárska fakulta UPJŠ

Kým v Česku napríklad stačí mať prax na lôžkovom oddelení otorinolaryngológie šesť mesiacov, u nás to doteraz boli dva roky.

Lekárske odborové združenie a vláda v novembri 2022 podpísali memorandum. Kabinet sa okrem iného zaviazal aj k tomu, že prehodnotí a skráti dĺžku špecializačného štúdia pre lekárov.

„Trvalo to nakoniec skoro dva roky, kým na tom MZ pracovalo. Dostávame sa tým v atestačnom programe na úroveň EÚ vo väčšine tých špecializačných odborov,“ uviedol Peter Visolajský, šéf Lekárskeho odborového združenia.

Kým v Českej republike napríklad stačí mať prax na lôžkovom oddelení otorinolaryngológie šesť mesiacov, u nás to doteraz boli dva roky.

„Veľa mladých lekárov po vysokej škole sa z tohto dôvodu rozhodne študovať lekársku prax radšej v ČR, kde je to podstatne jednoduchšie, a u nás je to hlavný dôvod odchodu lekárov zo Slovenska,“ dodal Visolajský.

Po novom bude budúcim krčiarom stačiť jeden rok takejto praxe.

„Cieľom našich zmien je zjednodušiť vzdelávací proces a zníženie byrokracie,“ uviedol Andrej Wallner, hovorca MZ SR.

Zmeny sa dotknú aj budúcich gynekológov. „To štúdium nebude trvať päť rokov, ale štyri a pol roka. Treba si uvedomiť, že nie je to určite na úkor odbornosti daného lekára, to skrátenie sa zvyčajne týka šiestich mesiacov,“ spresnil Peter Urdzík, profesor v odbore Gynekológia a pôrodníctvo, na **Lekárskej fakulte UPJŠ** a UNLP v Košiciach.

V niektorých špecializáciách sa dokonca rušia záverečné písomné práce, ktorá nie sú povinné ani v EÚ. Týka sa to budúcich neonatológov, rádiológov a všeobecných lekárov.

Či sa skrátenie atestácií bude týkať aj lekárov, ktorí prax už vykonávajú, alebo až tých, ktorí do systému nastúpia v najbližších mesiacoch, zatiaľ známe nie je. Ministerstvo zdravotníctva ale informovalo, že pracuje aj na ďalších požiadavkách z memoranda.

Autor: Chantal R. Staruch, Ľubomíra Ivanková

Skrátené atestácie 📄

📅 26. 8. 2024, 17:05, Relácia: **Prvé televízne noviny**, Stanica: **Markíza**, Vydavateľ: **MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r.o.**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Fakulty a ústavy UPJŠ**, Kľúčové slová: **LF UPJŠ**

Dominik Matulaj, moderátor:

Absolventi medicíny budú mať jednoduchšiu cestu za svojim povoláním. Ministerstvo zdravotníctva totiž skracuje dĺžku atestácií. Malo by to zabrzdiť odchod mladých lekárov do zahraničia.

Chantal Staruchová, redaktorka:

November 2022. Lekárske odborové združenie a vláda podpisujú memorandum. Kabinet sa okrem iného zaväzuje aj k tomu, že prehodnotí a skráti dĺžku špecializačného štúdia pre lekárov.

Peter Visolajský, šéf LOZ:

Trvalo to približne dva roky, na tom ministerstvo pracovalo a dostávame sa týmto v tom atestačných lekárov na úroveň EÚ poväčšine tých špecializačných odborov.

Chantal Staruchová, redaktorka:

Kým v Českej republike napríklad stačí mať prax na lôžkovom oddelení otorinolaringológie 6 mesiacov, u nás to doteraz boli dva roky.

Peter Visolajský, šéf LOZ:

Veľa mladých lekárov po vysokej škole sa z tohto dôvodu rozhodne študovať ďalej lekársku prax radšej v Českej republike, kde je to podstatne jednoduchšie a toto je naozaj veľmi dôvod odchodu mladých lekárov zo Slovenska.

Chantal Staruchová, redaktorka:

Po novom bude budúcim krčiarom stačiť jeden rok takejto praxe.

Andrej Wallner, hovorca MZ SR:

Cieľom týchto zmien je zjednodušiť vzdelávací proces a zníženie byrokracie.

Chantal Staruchová, redaktorka:

Zmeny sa dotknú aj budúcich gynekológov.

Peter Hrdzík, profesor v odbore Gynekológia a pôrodníctvo, **LF UPJŠ** a UNLP v Košiciach:

To štúdium nebude trvať 5 rokov, ale 4,5 roka. Nie je to určite na úkor odbornosti toho daného lekára, to znamená, že to skrátenie štúdia sa zvyčajne týka nejakých 6 mesiacov.

Chantal Staruchová, redaktorka:

V niektorých špecializáciách sa dokonca rušia záverečné písomné práce, ktoré nie sú povinné ani v EÚ. Týka sa to budúcich neonatológov, rádiológov a všeobecných lekárov.

Peter Visolajský, šéf LOZ:

U bežného človeka to znamená, že viac mladých lekárov zostane na Slovensku, neodídu do Čiech alebo do Nemecka si urobiť atestáciu, pretože to tu bude jednoduchšie niektoré veci.

Chantal Staruchová, redaktorka:

Ministerstvo zdravotníctva informovalo, že pracuje aj na ďalších požiadavkách z memoranda. Jozef Demeter a Chantal Staruchová, TV Markíza.

Podľa historika pretrváva vnímanie SNP prizmou marxistickej historiografie

26. 8. 2024, 11:43, Zdroj: [info.sk](https://www.info.sk), Sentiment: Neutrálny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ, Martin Pekár (univerzita pavla jozefa šafarika OR UPJŠ), Filozofická fakulta UPJŠ, Marián Gladiš

11:41 26.08.2024 Košice

Správy » Domáce

Slovenská spoločnosť má dodnes tendenciu vnímať Slovenské národné povstanie (SNP) cez prizmu marxistickej historiografie.

Poukazuje na to vedúci Katedry histórie **Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF UPJŠ)** v Košiciach **Martin Pekár**.

„ Stále sa málo akcentuje fakt, že hlavnou zložkou povstania bola armáda vtedajšieho slovenského štátu, v ktorej prostredí plán odboja proti parašistickému ľudáckemu režimu vznikala a ktorá v SNP dominovala aj početne, preto sa k tradícii SNP hlásia Ozbrojené sily SR,“ uviedol Pekár pri príležitosti 80. výročia SNP. Jeho vyjadrenia poskytol TASR **Marián Gladiš** z **FF UPJŠ**.

Podľa historika sa nedostatočne akcentuje aj politický význam povstania, ktorý spočíva v odkaze na pluralitu. „ SNP dokázalo v ťažkých, neraz existenčných podmienkach spojiť veľkú časť súdobej spoločnosti - bez ohľadu na vierovyznanie, národnosť či politickú príslušnosť. Povstalci a ľudia, ktorí im pomáhali, sa rozhodli napriek riziku vziať v záujme vyššieho cieľa osud krajiny do vlastných rúk a aspoň dočasne dokázali na povstaleckom území dokonca vybudovať funkčný model slovenskej štátnosti,“ uviedol.

Z vojenského hľadiska malo povstanie podľa neho význam najmä v tom, že viazalo časť vojenských síl nemeckej armády, približne 50.000 vojakov, a komplikovalo zásobovanie armády, takže presun materiálu na front prestal byť plynulý a bezpečný. „ Pri uvažovaní o význame povstania však nie je správne obmedzovať sa len na jeho vojenskú stránku, dá sa povedať, že rovnaký, ba možno ešte väčší význam malo z politického hľadiska,“ skonštatoval Pekár.

Historik vníma v SNP aj odkaz pre súčasnú rozdelenú politickú scénu na Slovensku. „ Ak by som mal vybrať jednu myšlienku a aktualizovať ju na dnešné dni, bola by to myšlienka oddanosti vlasti, ktorá našla uskutočnenie nie v prázdnych rečiach a urážkach druhých, ale v ochote obetovať spolu s inými aj vlastný život za víziu krajiny, ktorá bude stáť na zásadách demokracie, humanizmu, morálky, vzájomného rešpektu a lepšej budúcnosti. Pravda, povstalci nešli do boja s vedomím všetkých týchto vznešených slov, avšak práve ich drobné činy a osobné obety naplnili tieto slová konkrétnym, skutočným obsahom,“ uviedol Pekár.

Autor: Info.sk, Webtron, s.r.o.

Historik: Pretráva vnímanie SNP prizmou marxistickej historiografie

26. 8. 2024, 11:36, Zdroj: teraz.sk, Vydavateľ: TERAZ MEDIA, a.s., Autor: TASR, Sentiment: Neutrálny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ, Martin Pekár (univerzita pavla jozefa šafárika OR UPJŠ), Filozofická fakulta UPJŠ, Marián Gladiš

Na snímke Pamätník Slovenského národného povstania (SNP) na Námestí SNP v Bratislave 12. augusta 2024. Foto: TASR - Dano Veselský

Podľa historika sa nedostatočne akcentuje aj politický význam povstania, ktorý spočíva v odkaze na pluralitu.

26. augusta 2024 11:36

Košice 26. augusta (TASR) - Slovenská spoločnosť má dodnes tendenciu vnímať Slovenské národné povstanie (SNP) cez prizmu marxistickej historiografie. Poukazuje na to vedúci Katedry histórie **Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF UPJŠ)** v Košiciach **Martin Pekár**.

"Stále sa málo akcentuje fakt, že hlavnou zložkou povstania bola armáda vtedajšieho slovenského štátu, v ktorej prostredí plán odboja proti paraššistickému ľudáckemu režimu vznikala a ktorá v SNP dominovala aj početne, preto sa k tradícii SNP hlásia Ozbrojené sily SR," uviedol Pekár pri príležitosti 80. výročia SNP. Jeho vyjadrenia poskytol TASR **Marián Gladiš z FF UPJŠ**.

Podľa historika sa nedostatočne akcentuje aj politický význam povstania, ktorý spočíva v odkaze na pluralitu. "SNP dokázalo v ťažkých, neraz existenčných podmienkach spojiť veľkú časť súdobej spoločnosti - bez ohľadu na vierovyznanie, národnosť či politickú príslušnosť. Povstalci a ľudia, ktorí im pomáhali, sa rozhodli napriek riziku vziať v záujme vyššieho cieľa osud krajiny do vlastných rúk a aspoň dočasne dokázali na povstaleckom území dokonca vybudovať funkčný model slovenskej štátnosti," uviedol.

Z vojenského hľadiska malo povstanie podľa neho význam najmä v tom, že viazalo časť vojenských síl nemeckej armády, približne 50.000 vojakov, a komplikovalo zásobovanie armády, takže presun materiálu na front prestal byť plynulý a bezpečný. "Pri uvažovaní o význame povstania však nie je správne obmedzovať sa len na jeho vojenskú stránku, dá sa povedať, že rovnaký, ba možno ešte väčší význam malo z politického hľadiska," skonštatoval Pekár.

Historik vníma v SNP aj odkaz pre súčasnú rozdelenú politickú scénu na Slovensku. "Ak by som mal vybrať jednu myšlienku a aktualizovať ju na dnešné dni, bola by to myšlienka oddanosti vlasti, ktorá našla uskutočnenie nie v prázdnych rečiach a urážkach druhých, ale v ochote obetovať spolu s inými aj vlastný život za víziu krajiny, ktorá bude stáť na zásadách demokracie, humanizmu, morálky, vzájomného rešpektu a lepšej budúcnosti. Pravda, povstalci nešli do boja s vedomím všetkých týchto vznešených slov, avšak práve ich drobné činy a osobné obety naplnili tieto slová konkrétnym, skutočným obsahom," uviedol Pekár.

Autor: TASR

SNP80: Podľa historika pretrvávajú vnímanie SNP prizmou marxistickej historiografie

26. 8. 2024, 11:26, Zdroj: TASR, Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Sentiment: Neutrálny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ, Martin Pekár (univerzita pavla jozefa šafarika OR UPJŠ), Filozofická fakulta UPJŠ, Marián Gladiš

Košice 26. augusta (TASR) - Slovenská spoločnosť má dodnes tendenciu vnímať Slovenské národné povstanie (SNP) cez prizmu marxistickej historiografie. Poukazuje na to vedúci Katedry histórie **Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF UPJŠ)** v Košiciach **Martin Pekár**.

"Stále sa málo akcentuje fakt, že hlavnou zložkou povstania bola armáda vtedajšieho slovenského štátu, v ktorej prostredí plán odboja proti parafašistickému ľudáckemu režimu vznikala a ktorá v SNP dominovala aj početne, preto sa k tradícii SNP hlásia Ozbrojené sily SR," uviedol Pekár pri príležitosti 80. výročia SNP. Jeho vyjadrenia poskytol TASR **Marián Gladiš z FF UPJŠ**.

Podľa historika sa nedostatočne akcentuje aj politický význam povstania, ktorý spočíva v odkaze na pluralitu. "SNP dokázalo v ťažkých, neraz existenčných podmienkach spojiť veľkú časť súdobej spoločnosti - bez ohľadu na vierovyznanie, národnosť či politickú príslušnosť. Povstalci a ľudia, ktorí im pomáhali, sa rozhodli napriek riziku vziať v záujme vyššieho cieľa osud krajiny do vlastných rúk a aspoň dočasne dokázali na povstaleckom území dokonca vybudovať funkčný model slovenskej štátnosti," uviedol.

Z vojenského hľadiska malo povstanie podľa neho význam najmä v tom, že viazalo časť vojenských síl nemeckej armády, približne 50.000 vojakov, a komplikovalo zásobovanie armády, takže presun materiálu na front prestal byť plynulý a bezpečný. "Pri uvažovaní o význame povstania však nie je správne obmedzovať sa len na jeho vojenskú stránku, dá sa povedať, že rovnaký, ba možno ešte väčší význam malo z politického hľadiska," skonštatoval Pekár.

Historik vníma v SNP aj odkaz pre súčasnú rozdelenú politickú scénu na Slovensku. "Ak by som mal vybrať jednu myšlienku a aktualizovať ju na dnešné dni, bola by to myšlienka oddanosti vlasti, ktorá našla uskutočnenie nie v prázdnych rečiach a urážkach druhých, ale v ochote obetovať spolu s inými aj vlastný život za víziu krajiny, ktorá bude stáť na zásadách demokracie, humanizmu, morálky, vzájomného rešpektu a lepšej budúcnosti. Pravda, povstalci nešli do boja s vedomím všetkých týchto vznešených slov, avšak práve ich drobné činy a osobné obety naplňovali tieto slová konkrétnym, skutočným obsahom," uviedol Pekár.

hol von

Autor: HOL

Najnovšie správy a aktuálne udalosti zo Slovenska a zahraničia [↗](#)

📅 26. 8. 2024, 11:26, Zdroj: bleskovky.zoznam.sk [↗](#), Vydavateľ: Zoznam, s.r.o., Sentiment: Neutrálny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ, Martin Pekár (univerzita pavla jozefa šafarika OR UPJŠ)

Slovenská spoločnosť má dodnes tendenciu vnímať Slovenské národné povstanie (SNP) cez prizmu marxistickej historiografie. Poukazuje na to vedúci Katedry histórie Filozofickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (FF UPJŠ)** v Košiciach **Martin Pekár**.

Ako si z dovolenky alebo z prírody nepriniesť parazity [🔗](#)

📅 26. 8. 2024, 0:00, Zdroj: mediaweb.hnonline.sk [🔗](#), Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Sentiment: Neutrálny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Cestovanie a spoznávanie cudzích krajín prináša nielen nezabudnuteľné zážitky, ale hrozí aj to, že si domov prinesieme parazita. Kde je najväčšie riziko nákazy a čomu sa na dovolenkách, a nielen tých zahraničných, treba vyhnúť? Odpovedá RNDr. Vojtech Boldiš, PhD., vedúci úseku parazitológie spoločnosti Medirex.

Článok vznikol v spolupráci so spoločnosťou Medirex .

Aké bývajú príznaky toho, že sme si priviezli neželaný suvení, parazita, za aký čas sa to prejaví, je už potom neskoro?

Je to rôzne, nemusí byť neskoro. Väčšina parazitóz sa dá liečiť, ak sa včas diagnostikuje. Inkubačná lehota môže byť týždeň či dva, ale niekedy to môžu byť mesiace či dokonca roky. Črevné parazity, ktoré sa vyskytujú napríklad v Indii alebo v iných teplých oblastiach zemegule, kde je nízka úroveň hygieny či socioekonomického štandardu, sa prejaví v priebehu niekoľkých dní či týždňov potom, ako sa cestovateľ napil z neznámej vody a nakazil sa črevnými meňavkami. Améba, konkrétne druh *Entamoeba histolytica* , môže byť situovaná iba v čreve, ale za určitých okolností dokonca prenikne cez črevo pacienta a usadí sa v tkanivách pečene, kde vytvára cysty. *Dirofilárie*, čo sú dlhšie nitkovité červy, ktorých prenášačmi sú komáre vyskytujúce sa už aj u nás, v tele človeka postupne dospievajú šesť až osem mesiacov. Po tomto čase si pacient nájde podkožnú hrčku. A existujú aj parazity, ktoré sa prejaví až po niekoľkých rokoch. Naše laboratórne vyšetrenia dokážu odhaliť minimálne 20 rôznych rodov cudzokrajných parazitov.

Vysoko citlivé špecifické testy odhalia aj malé množstvo parazita v tele.

Medirex

Prečo sú parazity pre naše telo nebezpečné?

Parazity produkujú a do ľudského tela uvoľňujú toxické látky, ktoré zťažujú pečeň a imunitu. Poškodzujú bunky a môžu rozvíjať autoimunitné a alergické reakcie. U nás v Medirexe robí vysoko odborne erudovaný tím pracovníkov diagnostiku pomocou špičkových technológií, ktoré umožňujú odhaliť aj veľmi zriedkavé parazitárne ochorenia. Využívame nielen spoľahlivé štandardné metódy, ale aj najmodernejšie molekulárno-biologické metódy, a máme k dispozícii vysoko citlivé špecifické testy, vďaka ktorým dokážeme determinovať aj minimálne množstvá parazitov v organizme. To je dôležité, pretože podľa nejasných klinických príznakov by sa mnohé odhalili omnoho neskôr.

Koľko percent ľudí si prinesie z dovolení nejakého parazita, aké prípady ste zažili?

V celosvetovom meradle aktuálne ročne podľa ne malárii približne 600 000 ľudí. U nás sa objavuje toto ochorenie našťastie iba sporadicky. Máme dva či tri prípady za rok, keď si ľudia prinesú z ciest parazity, ktoré toto ochorenie spôsobujú. Väčšinou ide o druh *Plasmodium falciparum* , ktorý je najnebezpečnejší z hľadiska úmrtia. Infekcia má pomerne rýchly vzostup. Pacient má triašku, zimnicu, horúčku, potí sa, a to sa opakuje v určitých časových intervaloch. Existujú rôzne typy malárií. Naši špecialisti majú bohaté skúsenosti s diagnostikou exotických parazitóz a sú schopní identifikovať aj menej časté druhy.

Leishmanióza

Medirex

Z ďalších tropických ochorení je to schistozomóza. V tomto prípade je nebezpečenstvom kúpanie v sladkých vodách, kde sú prítomné slimáky, obsahujúce larválne štádiá tohto parazita. U niekoľkých desiatok pacientov, prevažne z juhozápadných oblastí Slovenska, sme riešili *dirofilariózu*, spôsobenú *Dirofilaria repens* , ktorú prenášajú komáre. Môžu si ju priniesť aj cestovatelia zo zahraničia. Alebo prípad pacienta, ktorý mal na chrbte päť rán, kde ho poštípal komár a preniesol mu *Dermatobia hominis* , čo sú také zaujímavé larvičky tropických múch, vyskytujúcich sa hlavne v Strednej a Južnej Amerike, ktoré majú zaujímavý životný cyklus. Múcha kladie vajíčka na komára, ktorý následne pri saní krvi infikuje človeka. Larvy týchto múch spôsobujú myiázy, podkožné ochorenie, pri ktorom sa vytvárajú podkožné hnisavé rany. Larvička, keď je už vyvinutá, by mala prirodzene vypadnúť z rany do pôdy a tam sa z nej zase vytvára múcha. Štandardne sú tieto múchy ako parazity prirodzené pre dobytok, ale príležitostne môžu infikovať aj človeka. Ak má cestovateľ či dovolenkár už počas pobytu v zahraničí klinické prejavy, niekedy mu aj domáci poradí, čo s tým treba urobiť, pretože veľmi dobre vedú, čo sa u nich vyskytuje. V prípade lariev *Dermatobia hominis* používajú v Peru špeciálny balzam, ktorým zatrujú postihnuté miesto, čím znepřístupnia larvám kyslík a tie povychádzajú von. Alebo ošetrojúci lekár larvy chirurgicky odstráni a postihnuté miesto vydezinfikuje. Riešili sme aj vyše tridsať prípadov, keď si ľudia prinesli, väčšinou z oblastí juhovýchodnej Ázie, helminta – červa, ktorý spôsobuje ankylostomózu, kde bola zdrojom infekcie trvalo zmáčaná pôda.

Ak ma poštípe komár na dovolenke v Chorvátsku alebo v Taliansku, môže sa mi niekde v tele vytvoriť takýto červ?

Áno, dokonca takéto prípady boli už aj zo Slovenska. Komár prenesie počas cicania krvi pod kožu človeka larvičku mikrofiláriu, a tá sa tam vyvíja a pohybuje. Dosahuje veľkosť desať až pätnásť centimetrov a za 48 hodín prejde asi 30 centimetrov. Stáva sa aj to, že podkožné hrčky sa v jeden deň objavia a na ďalší deň zmiznú. Niekedy má tento červ tendenciu ísť až do oka. Mali sme asi štyri prípady očnej dirofilariózy. Väčšinou však ide o subkutánne formy, teda priamo pod kožou.

Dirofilaria repens - dirofilarióza

Medirex

V akom prípade treba pred cestou na dovolenku navštíviť zdravotnícke zariadenie, ktoré sa zaoberá cudzokrajnými chorobami, prípadne sa dať zaočkovať?

V Európe je v tomto smere, dá sa povedať, bezpečne. Ale ak človek cestuje ďalej, do tróпов, subtropických alebo rovníkových oblastí, či už je to do Afriky, Ameriky, Ázie, mal by si zistiť, aké možné parazitózy, vírusové či bakteriálne ochorenia sa tam vyskytujú, a proti čomu sa dá zaočkovať. Na internete nájdú cestovatelia informácie o tom, čo sa môže v danej oblasti nachádzať a či vôbec proti tomu existuje očkovanie. Doteraz napríklad neexistovalo očkovanie proti malárii, ale v niektorých krajinách Afriky už robia klinické štúdie a začali testovať očkovacie vakcíny, čo je veľmi potešiteľné. Prípadne vám lekár odporučí pred cestou antimalariká. Ak existuje očkovanie, dajte sa zaočkovať. Ak cestujeme do oblastí kalamitného výskytu komárov alebo iného krv cicajúceho hmyzu, pomáha používanie klasických repelentov, alebo sa chráňme počas spánku moskytériou. Prípadne večer a v noci, keď sú komáre aktívne, nosme oblečenie, ktoré nemôžu prebodnúť. Aj v prípade leishmaniózy, ktorej zdrojom sú tzv. piesočné mušky v blízkosti vodných zdrojov, pomáha používanie repelentov a oblečenie s dlhými rukávmi či dlhé nohavice. A takisto je dôležité vyvarovať sa možných zdrojov nákazy.

Aké môžu byť zdroje nákazy, čomu sa treba vyhnúť, napríklad v stravovaní?

Pri dostatočne tepelne upravenom pokrme je riziko minimálne, ale šaláty a jedlá pripravované z vodných rastlín môžu obsahovať larválne štádiá motolíc. Zárodok pľúcnych motolíc môžu byť i v nedopečenom či nedovarenom krabom mäse. Infekciu z rýb zase spôsobujú motolice z rodov Clonorchis alebo Opisthorchis, čo sú tkanivové motolice, takže treba dávať pozor aj na nedostatočne tepelne upravené rybie mäso. Sú to parazity, ktoré napádajú hlavne tkanivo pečene a žlčníka a spôsobujú dlhodobé chronické infekcie, ktoré sa ťažko diagnostikujú. Prvou indíciou môžu byť zlé hepatálne výsledky a keď vyšetříme stolicu, môžeme nájsť typické vajíčka týchto parazitov. V laboratóriách Medirexu sme riešili prípady z juhovýchodnej Ázie, Vietnamu a podobne. Boli tu napríklad futbalisti z Nigérie, ktorí mali schistozómy, čo sú krvné motolice. Dospelé helminty (červy) schistozóm parazitujú v krvi a produkujú pomerne veľké vajíčka, samozrejme, neviditeľné voľným okom. V prípade črevnej schistozomózy sa zhromažďujú v okolí ciev hrubého čreva. Majú trné a prenikajú do čreva, následne do stolice a tak opúšťajú telo hostiteľa. Vtedy môže byť v stolici prítomná krv. Zdrojom tejto nákazy sú subtropické či tropické sladkovodné plochy, v ktorých sa vyskytujú slimáky s larválnymi štádiami parazita. Prvým prejavom môže byť aj kožný výsyp.

Dermatobia hominis - myiáza

Medirex

Môžu sa tieto parazity vzhľadom na otepľovanie objavovať aj v južnej Európe?

Momentálne by som z európskych jazier očakával skôr prítomnosť nepatogénnych améb, alebo aj infekcie spôsobené kryptosporídiami, čo sú infekcie z vodných zdrojov. Najčastejšie sa objavujú u malých detí, pretože sa pri kúpaní zväčša napijú kontaminovanej vody, a tak sa infikujú. Sú to drobné mikroskopické jednobunkové parazity, ktoré ohrozujú črevný systém. Väčšinou spôsobujú urputné hnačky. Táto infekcia u zdravého človeka pomíne asi za dva týždne. Organizmus je vtedy potrebné rehydratovať. Čo sa týka Európy, z hľadiska otepľovania sa tu vyskytujú aj krvné parazity leishmanie. Mali sme pacientku, ktorá prišla z Chorvátska a tieto parazity jej napadli kostnú dreň. Mala veľmi zlé hematologické výsledky, lekári uvažovali nad transplantáciou kostnej drene. Keď sa vzorka z kostnej drene dostala k nám, videli sme množstvo tzv. amastigotných štádií leishmanií.

A vedeli ste jej pomôcť?

Áno, správnou diagnostikou. Leishmanie sú vlastne krvné prvky, ktoré u človeka napádajú biele krvinky. Prenášajú ich piesočné mušky. Štandardný výskyt je v Strednej a Južnej Amerike, ale aj v starom svete, v tropických oblastiach. Keď muška počas cicania krvi inokuluje (prenáša, pozn. red.) leishmanie, u ľudí sa najčastejšie vytvárajú kožné vredy, čo je kutánna forma leishmaniózy. Rana sa sama nevyhojí, najlepšie je prísť k nám, na vyšetrenie do Medirexu. Pre analýzu je podstatný okraj lézie, pretože prítomnosť leishmanií je najvyššia na rozhraní mŕtveho a živého tkaniva. Ak nájdeme parazity v zoškrabe z rany, ošetrujúci lekár začne liečbu. Spolupracujeme s odborníkmi z Kliniky infektológie a geografickej medicíny LF UK a UNB v Bratislave.

Črevné a tkanivové parazitózy je možné dať si otestovať v Medirexe.

Medirex

Čo sa týka piesočných pláží, tam nič nehrozí?

Piesok je obvykle vyhriaty, slnko ho prepečie, takže tam parazity nehrozia. Naopak, v trvalo zmáčanej pôde, napríklad v Holandsku a v krajinách, kde nemrzne, sa parazity môžu vyvíjať po celý rok. Keď človek chodí po takej pôde naboso, larvičky strongyloidov alebo ankylostóm, ktoré žijú v pôde, preniknú cez kožu, putujú krvou do pľúc a po prehltnutí sa dostávajú do čreva, kde spôsobujú zdravotné problémy. Zo začiatku infekcie ide o tzv. larvu migrans, tvoria sa chodbičky v podkoží, ale infekcia prebieha najmä v črevnom trakte. U nás by sa mohli zvieracie ankylostomy vyskytovať na brehoch riek. Ak si ľahneme s obnaženou kožou na kontaminovanú pôdu, mohlo by sa stať, že larvičky zvieracích ankylostóm nám preniknú do kože, ale tam sa ich vývin končí.

A čo ploštice?

Aj ploštice postelne si cestovateľ môže priviezt' z dovolenky. Ide o drobný hnedočierny hmyz s veľkosťou štyri či päť milimetrov, niekedy až takmer centimeter. Závisí to od toho, v akom sú vývinovom štádiu. Väčšinou majú od nich ľudia štípance na odkrytých častiach tela, na krku, rukách či nohách. Ploštice dlhodobo prežívajú v škárach. Keď prídete na dovolenku, rozložíte sa, a náhodou sa vám taký jedinec dostane do kufra, priveziete si ho domov. Rozmnoží sa a ťažko sa ich potom zbavíte. Ploštice patria medzi ektoparazity.

Taenia solium - cysticerkóza

Medirex

U nás sa v posledných rokoch objavila pásomnica psia či líščia...

Tie klasické, dlhodobo známe črevné pásomnice sú veľké, ale tieto, psie a líščie, sú tkanivové pásomnice, tzv. echinokoky. Majú veľkosť dva až tri milimetre. Nachádzajú sa v čreve psov alebo líšok. Produkujú tam vajíčka, ktoré trusom zviera roznesie po okolí, napríklad na lesné jahody. Človek sa môže nakaziť takýmto neumytým lesným plodom. Vajíčko sa črevným traktom človeka dostáva zväčša do pečene, kde sa tvoria cysty, ktoré pripomínajú onkologické ochorenie. Mali sme veľa pacientov, ktorí absolvovali diferenciálnu diagnostiku, aby sa zistilo, či ide o onkologické ochorenie alebo parazitózu.

Dá sa to liečiť?

To závisí od veľkosti a množstva cyst, a podľa toho, kde sú situované. Problémom môže byť aj to, že tieto infekcie sú veľmi dlhodobé. Cysta sa môže vyvíjať po zjedení infikovaného lesného plodu aj počas piatich či desiatich rokov. To už pacient väčšinou ani netuší, čo mohlo byť zdrojom infekcie. Cysta sa zväčšuje, tlačí na ostatné tkanivá. Prípadne, keby cysta nedajbože praskla, obsahuje množstvo choroboplodných zárodkov, ktoré sa zase krvným obehom rozptýlia po tele a môžu sa vytvoriť ďalšie cysty. Je to veľmi nebezpečné.

Ako sa teda účinne ochránime pred parazitmi, ktoré sa vyskytujú aj u nás?

Spoľahlivá ochrana spočíva v tom, aby sme pili nekontaminovanú vodu, kvalitne umývali ovocie a zeleninu, konzumovali dostatočne tepelne upravené mäso, umývali si ruky pred jedlom. Ak má pacient podozrenie na parazita, môže prísť k nám do Medirexu ako samoplatca, zdiagnostikujeme ho. Poskytujeme komplexné vyšetrenia rôznych typov črevných a tkanivových parazitóz, a ak sa niektorá z nich potvrdí, nasleduje liečba, ktorú určí lekár.

RNDr. Vojtech Boldiš, PhD je v laboratóriách spoločnosti MEDIREX od roku 2017 vedúcim úseku parazitológie.

Medirex

RNDr. Vojtech Boldiš, PhD.

Vyšťudoval biológiu a mikrobiológiu na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, Prírodovedeckej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Virologickom ústave Slovenskej akadémie vied v Bratislave a Ústave mikrobiológie Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave.

V laboratóriách spoločnosti MEDIREX je od roku 2017 vedúcim úseku parazitológie.

Zároveň pôsobí ako vysokoškolský pedagóg na katedre laboratórnych a vyšetrovacích metód v zdravotníctve Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave a na katedre mikrobiológie a virológie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Autor: Natívny obsah